Чыганак: **Ватаным Татарстан.- 2006.- 14 июнь**

Гүзәл Йосыфның гүзәл җиңүе

ДӘҮЛӘТ ПРЕМИЯСЕ ЛАУРЕАТЛАРЫ

Татарстан Республикасы Президенты Минтимер әймиев ТР халык шагыйре Ренат Хариска, РФ һәм ТР казанган сәнгать эшлеклесе Леонид Любовскийга, ТР казанган артисты Нурлан Канетовка 2005 елда әдәби- һәм сәнгать өлкәсендә Россия Федерациясе Дәүләт емиясенә лаек булулары уңаеннан котлау юллады.

"Үзенчәлекле талантыгызны тану, ватаныбыз сәнга- н үстерүгә керткән өлешегезне югары бәяләү бу. "Йо- ф кыйссасы" балетын иҗат итүчеләр коллективын уның кадәр абруйлы премия лаек дип тану – Көнчы- ш халыкларының әдәби ядкәренә нигезләнгән. Яңа тар милли балет спектакле туу бөтен илнең мәдәни тор- шында әһәмиятле вакыйга, күпмилләтле Россия Фе- рациясендә төрле халыклар мәдәниятен уңышлы үсте- нең ачык үрнәге булып торуын күрсәтә.

Чын күңелдән сезгә нык сәламәтлек, иминлек, тмәс-төкәнмәс иҗат илһамы һәм яңа үрләр, ә инде тен М.Җәлил исемендәге Татар дәүләт опера һәм ба- т академия театрының үтә зур горурлыгы булып то- ны уртак иҗатыгызга озын һәм бәхетле сәхнә тормы- ы телим", – диелә котлауда.

ТР Президенты матбугат хезмәте

"Россия көне"н бәйрәм иткән кичләрдә күзләр гел телевизор экранында булды. "Яңалыклар"ны көтеп кенә алабыз. Чөнки андагы хәбәрләр арасында берсе – "Йосыф кыйссасы" дигән балетны иҗат иткән өчен Муса Җәлил исемендәге Татар дәүләт опера һәм балет академия театры биючесе Нурлан Канетовка, композитор Леонид Любовскийга һәм Халык шагыйре Ренат Хариска сәнгать өлкәсендәге зур казанышлары өчен Дәүләт премиясе тапшырылу турындагы хәбәр йөрәкләрне рәхәт дулкынга көйли дә куя. Быел дәүләт премиясе турындагы низамнамәгә беркадәр үзгәрешләр кертелгәннән соң һәм Ленин премиясе, шулай ук әдәбият һәм сәнгать өлкәсендәге бүтән төрле исемле премияләр гамәлдән чыгарылганнан соң әлеге премия иң югары дәүләт бүләге статусын алды. Шуңа күрә премиягә тәкъдим ителүчеләр һәм аларның иҗат җимеше булган әсәрләр кат-кат иләктән үткәрелә.

Хәзер Дәүләт премиясенә фән һәм технология өлкәсеннән өч, гуманитар юнәлештәге иҗаттан өч премия – җәмгысы алты премия бирелә икән. "Йосыф кыйссасы" балеты уңаеннан тәкъдим ителгән коллектив өч кешелек. Зур шатлык уңаеннан Татарстан Мәдәният министрлыгында үткәрелгән матбугат конференциясендә ни өчен бүләккә тәкъдим ителүчеләр арасында балет спектакленең рәссамы яки хореографы, режиссеры юк икән дигән сорау да бирелде. Сорауга җавап мондый: әлеге дә баягы үзгәртелгән низамнамә фәкать өч кенә кешелек коллективны тәкъдим итәргә рөхсәт итә һәм аларның Россия гражданнары булуы шарт икән.

Балет спектакле Казанга зур җиңү белән кайту сәгатен үзе дә өч ел көткән икән. Ниһаять, безне сөендереп, Гүзәл Йосыфның сәгате сукты. Җиңүчеләргә премияләр тапшырганда Россия Президенты Владимир Путин болай диде: "Илебез мәдәнияте тарихында беренчеләрдән булып татар опера һәм балет театрының иҗат коллективы Шәрыкның "Йосыф кыйссасы" дигән эпик поэмасын балет телендә сөйләп бирүгә иреште. Либретто авторы – Татарстанның халык шагыйре Ренат Харис телдән телгә сөйләнгән дастанның рухи хассиятен җиткерә белгән. Композитор Леонид Любовскийның музыкасы Европа һәм Шәрык мәдәниятендәге музыкаль яңгырашларны бербөтен итеп үрә алган. Биюче Нурлан Канетовның кабатланмас таланты дөнья сәхнәсендә тагын бер якты йолдыз пәйда булуга дәлил".

В.Путинга мөрәҗәгать иткәч инде аның кулыннан бүләк алучылар арасында танылган артист Алексей Баталов белән күренекле пианист һәм дирижер Михаил Плетнев булуын да әйтик. Кызык ки, бу икәүнең дә Татарстанга турыдан-туры мөнәсәбәте бар. Алексей Баталов иҗат юлын Бөгелмә драма театрында башлап җибәргән һәм әнисе ягыннан Нарбеков фамилияле кешеләргә тоташа. Плетнев исә Казан консерваториясен тәмамлаган егет.

(Ахыры 3 нче биттә.)

Гүзәл Йосыфның гүзәл җиңүе

(Ахыры. Башы 1 нче биттә.)

Шулай итеп, "безнекеләр!" дип горурланырга сәбәпләр кат-кат чыга торды. Һәркайсы бишәр миллионлык премияне безнең бүләк ияләре ничек файдаланыр, бу кадәресе белән кызыксынмадык. Әмма сәнгать өлкәсендәге иң югары бүләкнең нәкъ менә Татарстанга кайтуы чыннан да олы бүләк. Чөнки моңа кадәр андый ук кимәлдәге бүләкләр йә Санкт-Петербург, йә Мәскәү театрларына адреслана иде.

Шагыйрь Ренат Харис бу кыйсса тирәсендә күптән инде каләмен чарлап йөрде. Аның "Зөләйха" поэмасы да бар. Моннан шактый еллар элек композитор Рөстәм Яхин үтенече белән опера өчен либретто да язып караган. Көннәрдән бер көнне аңа композитор Любовский үзе мөрәҗәгать итеп, язып "онытылган" либреттосын уятырга мәҗбүр итә. Һәм бу бәрәкәтле мизгел, уртак уңышка әйләнеп, бүген безнең барыбызга сәгадәтле мизгелләр китерде. Любовский исә Ренат Харис иҗатына элегрәк тә мөрәҗәгать итеп караган булган. "Фикерләр" дигән исем белән шагыйрь шигырьләреннән тезеп язылган вокаль-симфоник поэма иң әүвәл Мәскәүнең Колонналы залында яңгырап, ун елдан соң гына Казанда тыңланган иде.

Дөрес, балет кебек нечкә сәнгать әсәрен иҗат итү өчен композитор Леонид Любовскийның күп еллар дәвамында татар авылларында йөреп, татарның фольклор музыкасын тыңлавы да этәргеч биргәндер. Театр директоры: "Йосыф образы өчен Нурлан кебек үзе дә эчтән нурлы, тышкы үзендә эшләп тору бәхет булды", – диде.

Опера да, балет та тиктомалдан, матур музыканы, матур хәрәкәтләрне халыкка ирештерү өчен генә иҗат ителми. Һәр сәнгать әсәренең нигезендә фикер, олы максат ята. Бу балетның максаты – кешеләрне айнытып җибәрү. Адәм баласының күңел чисталыгы һәр заманда да актуаль. Хыянәтнең һәр төрлесен күргән Йосыф гаҗәеп бер сәләткә ия: ул кичерә белә. Коръәндә дә, Тәуратта да (бу изге китапларның һәркайсы халыкка киң билгеле) Йосыф – күңел сафлыгы символы. Кичерә белү – бик олы сыйфат. Шушы сыйфат көнләшү һәм усаллык дигән яманлыкның тамырына балта чаба. Бию ярдәмендә явызлыкны тасвирлау җиңел. Ә менә Нурлан сафлыкны, гаделлекне биеп күрсәтте. Шөкер әле, халкыбыз сафлыкның бәясен үлчи торган мыскалларын югалтмаган икән. Узган ел спектакльне Нурлатка алып баргач, залда чебен дә очмаган. Казанда куелган һәр спектакль тамашачының гаҗәеп эчке кичерешләрен чагылдырырлык киеренкелектә үтте. Югыйсә, спектакльнең музыкасы Чайковский яисә Глинка музыкасы кебек колак өчен күнегелгән яңгырашлы түгел.

Театр директорының тагын бер җөмләсе күңелгә ятышлы: "Бу спектакльне куйгач, мин, ниһаять, канәгатьлек тойгысы кичердем", – диде ул. Театр директоры белән бәхәскә кергән, аның юнәлешен хупламаган вакытлар булды безнең. Бүгенге җиңү милли сәнгатьне тиешенчә кадерләү юнәлешендә иҗат иткәндә генә театрның үзенә дә кадерле сәгатьләр, олы мәртәбә киләсенә дәлил.